

Drepturile omului, între aparență și esență

Nume: Vlădușel

Prenume: Ana-Maria

Clasa: a X-a

Unitate de învățământ: Colegiul Național „Ion C. Brătianu” Pitești

Încă din cele mai vechi timpuri ale istoriei, drepturile omului au constituit o amplă temă de dezbatere, pe baza căreia s-a trasat concluzia irevocabilă conform căreia respectarea lor este una dintre cele mai valoroase chei ale unei democrații funcționale, după cum este și cazul României.

În general, cu toții auzim de-a lungul vieții, fie că din mediul educațional (școală, profesori, organe juridice care susțin activități de promovare a cunoașterii dreptului în unitățile de învățământ), fie că din cel familial (părinți, rude), faptul că orice om se naște cu drepturi, a căror însemnătate este uriașă. Dar oare chiar sunt drepturile omului importante în viața de zi cu zi?

Întocmai pentru că respectarea lor poate fi echivalată cu nevoile de bază de supraviețuire (apă, hrană etc.), suntem îndreptățiți să afirmăm faptul că răspunsul la această întrebare nu poate fi altul decât cel pozitiv. De altfel, ce înțelegem prin drepturile omului în viața de zi cu zi? Înțelegem, pe lângă cel mai fundamental drept, cel la viață, un ansamblu de multe altele, precum cele la: exprimare, libertate, naționalitate, familie, căsătorie, intimitate, educație, proprietate personală, asistență medicală, demnitate, fără de care, realist vorbind, nu ne-am mai putea numi oameni, deoarece nu ne-am mai putea găsi locul în societate.

Definindu-le, toate aceste drepturi însumează capacitatea/posibilitatea noastră de a trăi, de a comunica unii cu ceilalți, de a nu fi captivi, împotriva voinței noastre, în vreun spațiu izolat (excepție aici făcând arestul, efectuat în urma comiterii unei ilegalități, atunci când se constată faptul că libertatea unei persoane constituie un pericol la nivel social), de a alege cărei țări ne dorim să aparținem, de a ne putea întemeia propria familie și de a oficializa acest lucru (căsătorie), de a avea o viață personală, de a putea studia, de a deține lucruri, de a avea acces la medici și tratamente, de a avea onoare.

O lume unde noțiunea de drepturi ale cetățeanului nu există ar arăta de-a dreptul odios, iar acest lucru este incontestabil numai dacă stăm să ne gândim la nenumăratele revoluții din istorie, stârnite pe temeiul abuzurilor la care oamenii, privați de drepturi la acele timpuri, au fost supuși.

Să ne imaginăm numai senzația pe care am avea-o dacă, peste noapte, libertatea noastră, alături de toate celelalte virtuți enunțate anterior, care, practic, fac parte din natura umană, ar dispărea. Poate suna dur, dar am primi numele de oameni dacă nu am mai putea comunica, gândi, dacă am fi închiși între patru pereți, privați de libertate? Răspunsul este că nu, din moment ce suntem caracterizați drept ființe sociale. Mai mult decât atât, atunci când persoanele au luptat pentru drepturi, acestea au luptat, de fapt, pentru ele însele. Prin consecință, omul este definit de drepturi: atunci când spunem drepturi ne gândim la om, iar când spunem om ne gândim la drepturi. Cele două sunt și vor fi întotdeauna inseparabile!

Cu toate acestea, abordarea acestui subiect (drepturile cetățenești) atrage de la sine analizarea unei alte teme, poate chiar mai importantă decât cea a drepturilor efective - cea a obligațiilor de care drepturile sunt însoțite. Deși în aparență drepturile cetățenești sunt percepute precum ceva ce ni se cuvine, ce este normal să ne aparțină, în esența lor cea mai profundă ele sunt strâns legate de responsabilități, plus că exercitarea lor nu ar trebui să lezeze drepturile altei persoane.

Spre exemplu, dreptul la exprimare vine însoțit de obligația de a fi răspunzător de propriile vorbe și de a analiza rațional potențialele consecințe pe care acestea le au, înainte de a face o afirmație; dreptul la educație implică angajamentul de respectare a regulamentului intern de funcționare a unității de învățământ, iar dreptul la naționalitate presupune supunerea la legile și normele statului respectiv (acestea fiind doar câteva dintre multele exemple).

De asemenea, tot în îndatorirea persoanei cu drepturi ar trebui să revină și acordarea de atenție asupra respectării drepturilor celorlalți, în timp ce sunt exercitate cele proprii. De pildă, dreptul meu la exprimare nu ar trebui să afecteze dreptul altcuiva la demnitate.

Astfel, tot în răspunderea noastră ar trebui să se afle și analiza contextului în care am fost investiți cu un drept (și aici mă voi raporta la același exemplu, cel al liberei exprimări): am fost înzestrați cu capacitatea de a verbaliza lucruri pentru a putea conviețui armonios, pentru a ajuta în informare, dar nu pentru a-i calomnia, discrimina pe alții sau pentru a le face rău în mod voit. De aceea, consider eu, una dintre obligațiile noastre ar trebui să fie aceea de a interpreta drepturile exact în formula în care acestea au fost concepute, și nu de a ne abate de la acest fond (creat pentru a ne fi nouă bine), astfel încât să regresăm, în loc să evoluăm.

Este necesar să ne raportăm și la obligații, nu doar la drepturi, întrucât datorită coexistenței acestora două este echilibrată o așa-zisă balanță în societate, creându-se, implicit, o armonie în rândul civic.

Întocmai pentru ca această balanță să fie menținută, societatea democratică este dependentă de un document fundamental în însemnătate - Constituția țării. Aceasta nu este importantă numai prin enunțarea drepturilor și libertăților cetățenești, ci și prin cea a legilor cărora cu toții suntem supuși și pe care avem obligația de a le respecta. Nerespectarea oricărei legi atrage de la sine judecarea vinovăției persoanei, iar, în conjunctura în care dovezile prezentate probează această ipoteză de vinovăție, persoana în cauză va fi pedepsită în mod corespunzător, în funcție de gravitatea faptei. Cu alte cuvinte, prin lege se înțelege o normă, o regulă concepută în spiritul întăririi principiilor democratice, având rolul de a servi drept o bază pentru bunăstarea societății, iar pedepsele care succed încălcării acesteia au menirea de a motiva oamenii să respecte regulile.

În acest sens, Constituția putem spune că devine cea mai importantă „armă” de care organele juridice dispun. Astfel, judecătorii iau decizia finală cu privire la un proces în funcție de prevederile documentului, procurorii îl folosesc pe acesta pentru a sesiza și semnaliza situațiile de neregulă (de încălcare a legii), iar avocații se îngrijesc, în conformitate cu Constituția țării, ca drepturile tuturor să fie protejate, iar procesul să fie unul echitabil.

Totodată, dacă ar trebui să definesc în doar trei cuvinte termenul de democrație, acelea ar fi: oameni, drepturi și Constituție. De ce, dintre toate cuvintele existente, le-am ales tocmai pe acestea? Pentru că democrația înseamnă acord civic, este concepută de oameni, pentru oameni și despre oameni, în scopul apărării drepturilor lor, obiectiv ce poate fi garantat numai cu ajutorul unui document constituțional adecvat.

De altfel, am mai merita numele de societate, dacă nu am avea drepturi? Am mai fi noi o civilizație, dacă nu am avea acces la educație, dacă nu am avea libertatea de a gândi, dacă nu am avea dreptul la familie, dacă nu am putea comunica unii cu ceilalți, dacă nu ne-am putea alege o naționalitate, o religie, dacă nu am avea acces la asistență medicală, la legi sau organe judiciare care să se asigure de respectarea acestora?

Iau serios în considerare să optez în viitor către o profesie juridică, cea de avocat, întrucât mi se pare esențial ca într-o societate modernă și democratică drepturile oricărui om să poată fi apărate, și, implicit, odată cu acestea, orice om să poată fi apărat. În plus, profilarea în această zonă de specializare mi se pare foarte avantajoasă din punct de vedere al bagajului informațional pe care îl servește, deoarece studiile superioare în materie de drept ajută la dezvoltarea spiritului civic, dar mai ales în cunoașterea totalității drepturilor și obligațiilor pe care le avem, cât și măsura și situațiile în care acestea sunt protejate. Tocmai din aceste considerente, educația juridică joacă un rol crucial în dezvoltarea comunității.

Raportându-mă la drepturile omului și la carierele juridice, o dilemă care apare constant este cea a reprezentării în instanță a unui infractor, întrucât, nu arareori, am auzit întrebarea „Cum ai putea să fii de partea unui criminal?”. Din punctul meu de vedere, opinia publică nu ar trebui să uite în astfel de situații faptul că și criminalii au, la fel ca noi toți, drepturi, iar că un avocat nu susține sau încurajează faptele clientului său, ci că pur și simplu își face meseria - aceea de a veghea la respectarea drepturilor tuturor.

În plus, consider că nu ar trebui să ometem nici faptul că orice om merită, indiferent de fapta sa (pentru că legea are grijă ca fiecare să fie pedepsit în mod optim pentru a se face dreptate și faptele de genul să fie, pe viitor, evitate) să fie apărat de cineva, mai ales dacă este încolțit din toate părțile de persoane care îi judecă acțiunile (pe care cel mai probabil - cel puțin în unele cazuri - le regretă deja). De altfel, pedeapsa capitală nu a fost eliminată din numeroase state democratice (inclusiv România), întocmai pentru că s-a decis faptul că oricine merită o a doua șansă?

Concluzionând, este esențial ca o civilizație să poată conștientiza importanța pe care drepturile cetățenești o au, însă percepția pe care o avem față de acestea nu ar trebui să fie una superficială, ci una completă, dezvoltată în urma unei analize efectuate în profunzime, astfel încât să nu neglijăm obligațiile pe care le avem sau să nu punem în pericol exercitarea drepturilor celorlalți, iar, în acest scop, educația juridică devine o componentă vitală societății și evoluției acesteia, alături de Constituția țării și de organele juridice.